

Na to Kaczyński není zvyklý. Přišel o své krytí. Ve Varšavě označili Tuska za představitele Německa

- CZ24 News | 14. listopadu 2023

POLSKO: V Polsku se poprvé od voleb sešel nový parlament. Opozice potvrdila, že v něm má jasnou většinu. Navzdory tomu bude premiérem přinejmenším několik týdnů dosavadní předseda vlády Mateusz Morawiecki.

Na takovou situaci Jarosław Kaczyński není zvyklý. Osm let ho při přesunech v kuloárech parlamentu před novinářskými dotazy chránila a dělala mu kordon parlamentní stráž a jeho ochranka.

V pondělí, těsně před začátkem první povolební schůze polského Sejmu, se ale předseda dosud vládnoucí strany Právo a spravedlnost (PiS) ocitl v obklopení mikrofonů, kamer, reportérů a jejich dotazů. Parlamentní stráž už mu tentokrát cestu neprorážela.

S hymnou se na šéfa PiS nečekalo

Kaczyński se nakonec na začátek první schůze Sejmu ve svém stylu o bezmála deset minut opozdil a státní hymnu tak musel zazpívat po cestě do poslanecké lavice. Kapela na něj nepočkala. Všichni ostatní poslanci seděli.

Ještě předtím novinářům řekl, že je jeho největší politický konkurent Donald Tusk „člověkem Německa“. Svou teorii o německém vnějším vlivu a neurčitěm plánu na „anihilaci polského národa“ už neurčitě rozebíral v pátek i v sobotu.

Obrázky „novinářské smečky“ kolem vicepremiéra Kaczyńského odráží velkou politickou změnu, ke které v Polsku v polovině října došlo.

Tři parlamentní opoziční uskupení totiž deklarují, že mají v novém Sejmu přesvědčivou většinu, a že chtějí složit vládu v čele s lídrem Občanské platformy Donaldem Tuskem. Přebírají také vedení sněmovny a senátu.

Premiérem ale přinejmenším do prosince bude i tak končící předseda vlády Mateusz Morawiecki ze strany Právo a spravedlnost (PiS). Ten v pondělí odpoledne podal demisi, už večer ho však sestavením nové vlády oficiálně pověřil prezident Andrzej Duda.

Lídra opozice přitom minulý pátek podepsali koaliční smlouvu. V pondělí pak na ustavující schůzi nové sněmovny potvrdili, že mají v Sejmu funkční většinu. Maršálkem, tedy předsedou Sejmu, zvolili lídra koaličního hnutí Polsko 2050 Szymona Hołowniu.

Křesťansko-demokratický politik modernějšího střihu je známý jako katolický publicista, bývalý moderátor televizní talentové show i jako kandidát, který skončil v prezidentských volbách v roce 2020 na třetím místě.

V pondělí odpoledne získal v Sejmu podporu 265 poslanců ze 460.

Hołownia předem slíbil, že se zasadí o ozdravení polského parlamentarismu. „Úpadek“ polské demokracie v éře vlád PiS podle něj totiž začal právě v Sejmu.

Parlament nemá připomínat cirkus

Od roku 2015 se stala standardem mnohahodinová noční zasedání, rychlá hlasování, jejich sporné anulování či přísné postihy pro poslance opozice a také pokusy o omezení pohybu novinářů v parlamentu.

V prosinci 2016 došlo i na takzvanou parlamentní krizi, kdy se kvůli konfliktu mezi vládou a opozicí odehrála okupace řečnického pultu. Strana PiS pak přesunula jednání do jiného sálu, kam ovšem nepustila některé poslance opozice. Rozpočet, o kterém se v náhradním sále hlasovalo, pak byl opakovaně zpochybňován.

Parlamentní roztržka vyvolala před Sejmem protivládní demonstrace. Protestující se dokonce dostali i do areálu, kde hodiny blokovali odjezd tehdejší premiérky Beaty Szydło a předsedy PiS Jarosława Kaczyńskiego.

Od té doby se parlamentní areál v centru Varšavy stal takřka nedobytnou pevností obehnanou bezpečnostními bariérami. Šlo o jeden z velkých symbolů vlády PiS. Bariéry teď slíbil odstranit nový maršálek Sejmu Szymon Hołownia.

„Hned první den řeknu, že tento Sejm je pro všechny zvolené poslance, a že tu bude platit fair play,“ řekl Hołownia pár dní před svým zvolením. „Ta budova už nesmí připomínat cirkus. Má evokovat místo, kde spolu lidé spolupracují,“ dodal politik.

Zábrany už kolem pondělního poledne začali sami odstraňovat aktivisté z protivládního Výboru na obranu demokracie (KOD). Policie nezasáhla.

Hołownia bude maršálkem dva roky. Podle koaliční smlouvy ho pak ve funkci vystřídá lídr Levice Włodzimierz Czarzasty. Dokument o spolupráci podepsaly špičky Občanské koalice, Třetí cesty (PSL a Polsko 2050) a Levice v pátek. Následně ho strany zveřejnily.

Z dokumentu, který obsahuje dosti obecná programová východiska nové koalice, vyplývá, že se vláda bude držet centristických a konzervativních pozic.

„Vytvořili jsme velmi široký společný seznam bodů, které chceme realizovat. Týkají se podnikatelů a zaměstnanců, školství a zdravotnictví. Týkají se venkova, zemědělství i velkých měst. Týkají se i práv žen,“ řekl po podpisu smlouvy předseda jedné z koaličních stran Władysław Kosiniak Kamysz z agrárního PSL.

Co s potraty a LGBT+ lidmi?

Právě poslední bod ovšem vzbudil rozruch. V pasáži věnované umělému přerušení těhotenství totiž – navzdory předvolebním proklamacím Levice i Tuskovy Občanské koalice – uvádí smlouva „pouze“ zrušení kontroverzního nálezu ústavního soudu z roku 2020. Tehdy se už tak velmi omezené možnosti provedení interrupce dál oklešťily.

7. 11. 11:21

Jak chce nová koalice docílit zneplatnění nálezu ústavního soudu, není jasné. Takový krok, pokud je vůbec právně možný, by v praxi znamenal návrat k takzvanému potratovému kompromisu z 90. let.

Změna se nedá očekávat ani co do postavení LGBT+ lidí, tedy leseb, gayů, bisexuálů, trans lidí a dalších queer osob. V novém programu se jich týkají jen tři věty, a sice avízo novely trestního zákoníku. Počítá se se zavedením postihů za nenávistné projevy na základě sexuální orientace

a genderu.

Menší progresivní hnutí Spolu (Razem), které kandidovalo v rámci Levice, v pátek oznámilo, že koaliční smlouva neodráží jeho program. Do pravděpodobného Tuskova kabinetu proto hnutí nevstoupí, avšak při hlasování o důvěře vládu podpoří. Hnutí má sedm poslanců a dva senátory.

Ve Varšavě označili Donalda Tuska za představitele nikoli Polska ale Německa

Oficiální Varšava považuje předsedu Evropské rady Donalda Tuska za představitele Německa, nikoli Polska. V rozhovoru pro Polska Times to prohlásil polský ministr zahraničí Jacek Czaputowicz.

Bývalý předseda polské vlády Donald Tusk byl do dané funkce zvolen i přesto, že Polsko navrhlo jiného kandidáta — Jacka Saryusze-Wolského. Tusk je bývalým předsedou strany Občanská platforma, která je nyní v opozici.

Politik je neustále kritizován polskými úředníky za poškození zájmů Polska, a to jak v době, kdy byl předsedou vlády, tak i za dob předsednictví v Evropské radě.

„Nezpochybňujeme legitimitu Donalda Tuska, nepovažujeme ho ale za představitele Polska,” pronesl Czaputowicz. „Ve volbách (do Evropské rady, pozn. red.) jsme navrhovali kandidaturu Jacka Saryusze-Wolského,” dodal.

Polský ministr rovněž prohlásil, že několik hodin před summitem ohlásila volbu Tuska i německá kancléřka Angela Merkelová, a to ve svém projevu ve Spolkovém sněmu. „Z toho vyplývá, že byl představitelem Německa, i když možná neformálním,” řekl Czaputowicz.

„Volba byla legální. Z etického hlediska však byla velmi pochybná,” uzavřel celou věc Czaputowicz.

ZDROJ: Seznam Zpravy /AFP AUTOR: Filip Harzer, John Thys